І чужому научайтесь,
Свого не цурайтесь...
Т. ШЕВЧЕНКО

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація:
"Svoboda", 81-83 Grand St.
Jersey City, N.J. 07303
434-0237
434-0807
УНСоюз: 435-8740
— Тел. в Ню Йорку: —
BArcly 7-4125
УНСоюзу: BArcly 7-5337

РІК LXXIII. Ч. 169. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 13-го ВЕРЕСНЯ 1966 10 ЦЕНТІВ — 10 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, SEPTEMBER 13, 1966 No. 169, VOL. LXXIII.

ОСТАННІ ВІСТІ

Понеділок, 12 вересня 1966

В АМЕРИЦІ

ПРЕЗИДЕНТ ПІДПИСАВ ЗАКОН, згідно з яким Уряд призначає для морґеджових фондів суму 4.76 більйона долярів. За цю суму, казав президент Джансон можна буде сфінансувати 300,000 мешканевих одиниць. Буде більше фондів на будівельні кредити, і внаслідок цього не буде тиску в цьому напрямку, щоб збільшувати відсотки від позичок. Президент заявив, що новий закон дасть можливість тисячам американських родин набути власні доми. Численні родини не старалися досі про власні доми, бо задорогі були кредити, а не тому, що вони не спроможні були сплачувати кошти за власні доми.

В БІЛОМУ ДОМІ ЗБІЛЬШУЄТЬСЯ песимізм, чи вдасться цього року схвалити в Сенаті закон про охорону громадянських прав. Цей проєкт схвалила Палата Репрезентантів, але в Сенаті республіканці заповіли обструкцію головним чином проти того пункту законопроєкту, який говорить про скасування расових обмежень при продажу домів і винаймі мешкань. В Сенаті вже тричі не могли відбутися наради внаслідок того, що не було потрібного кворуму — принаймні 51 сенатора. Провідник республіканців сенатор Еверетт МекКінлі Дірксен не хоче припинити обструкції навіть тоді, коли б скреслили пункт про доми і мешкання.

ДЕПАРТАМЕНТ СКАРБУ ПОВІДОМИВ, що припиняє продаж вартісних державних паперів аж до кінця цього року, щоб не спричиняти збільшення відсотків. Внаслідок цього зарядження федеральної аґенції не будуть позичати грошей за допомогою продажу вартісних паперів, бо це зможе робити тільки Департамент Скарбу. Секретар скарбу Генрі Г. Фавлер видав це зарядження два дні після того, як президент Джансон припинив на 16 місяців податкові полегші для бизнесменів, які витрачають гроші на інвестиції в свої підприємства. Ці зарядження мають на цілі сповільнити інфляційний тиск.

ВОРРЕН НАЗИВАЄ САМОЗАДОВОЛЕННЯ ворогом законів і демократичного поступу. Головний суддя Найвищого Суду ЗДА, промовляючи на відкритті нового правничого центру при Рутґерському університеті в Нюарку казав, що найважче здобути "вільний уряд та його втримати, бо вільні уряди виникають, втрачають силу і падають, як і інші уряди. Але вільні уряди ніколи не стоять на місці, вони або зростають, або заникають". На хіднику перед будинком пікетувальники ходили з плякатом, на якому був напис: „Під суд Воррена". Вони частими окликами перерували промову Воррена. Воррен не припинив своєї промови, перед якою заявив, що не має нічого проти пікетувальників, бо вони діють згідно з законом.

ЗАКЛИКАЮТЬ КОНҐРЕС СХВАЛИТИ фонди на боротьбу проти вбогости. Професор Гарвардського університету Джан Кеннет Ґелбрейт, який є членом Крайової Дорадчої Ради президента Джансона в справах вбогости, закликає Конґрес, щоб призначив запропоновану суму 1,75 більйона дол. на кампанію проти вбогости. Проф. Ґелбрейт промовляв після дводенних нарад Крайової Дорадчої Ради в справах вбогости. На його думку було б несправедливо не призначити фондів на поборювання вбогости тому, що війна у В'єтнамі вимагає щораз більших фондів.

У СВІТІ

КОМУНО - КИТАЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ЧУ ЕН-ЛАЙ ПРИЛЮДНО ПЕРЕПРОСИВ студентів Пейпінґського університету, які впали жертвою хуліґанських „червоних ґвардистів". Чу Ен-лай зробив це ще у своїй промові до студентів 23 серпня ц. р., але щойно тепер оприлюднено її в пресі та окремими афішами в Пейпінґу. Чу Ен-лай старався оправдати хуліґанів, яких називає „партійними активістами", — що вони, мовляв, „не розуміли своєї місії" якою було перевірити, поскільки школи й різні організації „схиляються до капіталізму".

ПІВНІЧНО - В'ЄТНАМСЬКИЙ УРЯД ВІДКИНУВ окремою заявою пропозицію президента Джансона, що ЗДА готові пред'явити плян — час і спосіб — відкликання збройних сил ЗДА з В'єтнаму, якщо те саме зробить Північний В'єтнам. Ганойські комуністи відкидають взагалі принцип рівности обох сторін, жадають одностороннього відходу з В'єтнаму всіх американських військ та твердять, що це „міт", створений Америкою, задля прикриття власної „аґресії" наче б Північний В'єтнам воював своїми військами на терені Південного В'єтнаму. У тій своїй заяві Ганой покликується також на де Ґолля.

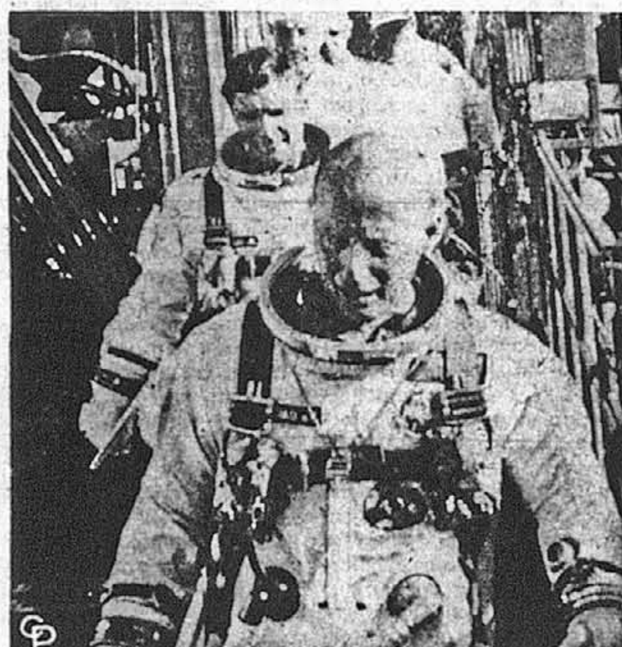
РЕЧНИК ФРАНЦУЗЬКОГО МІНІСТЕРСТВА ЗАКОРДОННИХ СПРАВ ПРИЗНАВ, що ЗДА прислали були перед відлетом президента де Ґолля в його далекосхідню подорож меморіял, в якому з'ясовувано американське становище щодо В'єтнаму, але — мовляв — той меморіял наспів „внавечер'я" від'їзду де Ґолля та, зрештою, не говорив нічого нового, а повторяв давнє становище американського Уряду.

У СТОЛИЦІ ІНДОНЕЗІЇ ДЖАКАРТІ ЗАСУДЖЕНО НА СМЕРТЬ Юсуфа Муду Даляма, колишнього члена уряду президента Сукарна й одного з його найближчих довірених осіб, директора державного банку. Йому закидали протизаконне й розтратне видаткування різних великих сум та фінансування комуністичних організацій. Сам він був колись зареєстрованим комуністом і залишився ним також після формального виходу з партії.

НАЙВИЩИЙ СУД В РОДЕЗІЇ, ЩО СКЛАДАЄТЬСЯ З АНГЛІЙЦІВ, ВИРІШИВ, що хоч тамошній теперішній уряд Ієна Сміта нелегальний, бо не визнаний Британією, без згоди якої той уряд проголосив в мин. році незалежність Родезії, проте він становить в теперішніх обставинах єдину адміністраційну владу. Цей присуд є перемогою біло-расистського режиму Ієна Сміта, який оперся економічним санкціям і триває всупереч волі Британії та більшости членських держав Об'єднаних Націй.

ЛЕОНІД БРЕЖНЄВ, ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР КОМПАРТІЇ СССР, НАРАДЖУВАВСЯ у Москві з членом північно-в'єтнамського Політбюра Ле Ны. У тих нарадах брав участь також Міхаіл Суслов, спец від большевицької ідеології. Недавно на тайній зустрічі з совєтськими лідерами були північно-в'єтнамський прем'єр Фам Ван Донґ і військовий міністер генерал Во Нгуєн Джіяп. Газети твердять, що внаслідку останнього хаосу всередині Комуністичного Китаю, спричиненого „культурною революцією", Північний В'єтнам перехилився виразно у сторону Москви й Пейпінґ втратив свої попередні впливи у Ганої.

Джеміні 11 мають випустити 12-го вересня в триденний обліт довкола Землі

Два рази відкладали випуск „Джеміні 11" в триденну подорож довкола Землі з уваги на механічний дефект у їхній ракеті. Третій реченець випуску призначено на понеділок, 12-го вересня вполудне. На фото: астронавти Піт Конрад (спереду) і Дік Ґордон виходять з „Джеміні" після другого відкликання випуску.

Кейп Кеннеді, Флорида. — В понеділок рано 12-го вересня радіові й телевізійні станції повідомляли, що все готове до випущення космічного корабля Джеміні 11, який мав бути випущений ще в п'ятницю 9-го вересня, але його лет не відбувся внаслідок вади в ракеті Аджена. Цей лет не відбувся і в суботу, бо був невірний алярм про хиби в ракеті Атлас. Пізніше виявилося, що ця ракета була в найбільшому порядку, але вже було запізно випускати космічний корабель, тому це випущення відкладено на понеділок 12-го вересня. О год. 8.49 перед полуднем мають випустити ракету Аджену за допомогою ракети Атлас, а год. 10.26 перед полуднем має вилетіти в космос космічний корабель Джеміні 11, який вже під час першого кружляння довкола Землі має пробувати об'єднатися з Адженою, що вже буде в орбіті. Дотепер об'єдання Джеміні з ракетою відбувалося під час третього або аж четвертого обліту довкола Землі. На Джеміні 11 летять астронавти командор Фльоти Чарлз Конрад і підкомандор Фльоти Ричард Ґордон. Астронавт Ґордон вже літав на Джеміні 5, а астронавт Конрад має летіти вперше на Джеміні 11. Лет Джеміні 11 є передостаннім в серії летів цього проєкту, з якої останнім буде лет Джеміні 12, що має відбутися прикінці жовтня цього року. Ці всі лети є вступом до летів проєкту Аполло, які мають закінчитися летом до Місяця, що мало б статися вже в 1968-му або 1969-му році.

Президент підписав закон про безпечні авта

Вашинґтон. — Президент Джансон 9-го вересня під час церемонії в Білому Домі підписав закон про безпечні авта, згідно з яким продуценти нових авт мусять продукувати нові машини, а стейтові Леґіслятури мусітимуть випрацювати програму безпечної їзди на автострадах і вулицях. Одночасно Президент повідомив про найменування д-ра Вілляма Геддона на адміністратора Крайової Аґенції в справах безпечного транспорту, яку то аґенцію мається створити згідно з новим законом про безпечні авта. Ця нова аґенція буде при Департаменті Торгівлі, при якому працює д-р Геддон як фаховий дорадник від транспортових справ. Конґрес прийняв цей законопроєкт 31-го серпня. Згідно з новим законом секретар торгівлі має до 31-го січня 1967-го року виготовити засади „безпечного" авта й автобуса. Закон відноситься до всіх нових моторових возів моделів 1968-го року. Такі самі правила мають бути випрацьовані у відношенні до всіх уживаних авт — моделів із попередніх років.

Ред. Іван Кедрин-Рудницький переобраний на голову СУЖА

Ню Йорк. — В суботу, 10-го вересня, тут у приміщеннях Українського Народного Дому відбулися в пополудневих годинах чергові загальні збори Спілки Українських Журналістів Америки (СУЖА), у висліді яких ред. Івана Кедрина-Рудницького переобрано на голову, а д-ра Романа Криштальського на секретаря цієї професійно-станової установи. Д-р Матвій Стахів і ред. А. Драган переобрані на заступників голови, ред. Мстислав Дольницький на другого секретаря, д-р Роман С. Голіят на скарбника, а редактори Борис Ржепецький, Василь Верган, Михайло Островерха та Валентин Коваль на членів Управи. До Контрольної Комісії ввійшли: ред. Вол. Кедровський, ред. Іван Світ і ред. Петро Ямняк, а до Товариського Суду: д-р Лука Луців, ред. Володимир Барагура та д-р Зенон Винницький. Збори однодушно обрали на свого почесного голову ред. Романа Купчинського, останнього голову Товариства Українських Письменників і Журналістів ім. Івана Франка у Львові та колишнього голову СУЖА. Нарадами, в яких взяло участь 20 членів СУЖА, проводив ред. Іван Кедрин, а секретарював д-р Роман Криштальський, які також склали звіт з діяльности СУЖА за минулий рік. На початку зборів вшановано пам'ять померлих провідних українських журналістів — членів СУЖА д-ра Семена Демидчука, ред. Василя Мудрого та д-ра Миколи Шлемкевича. У звітах віддано окрему увагу першому з'їздові українських журналістів Америки і Канади в жовтні минулого року на Союзівці, а в дебатах над дальшими плянами праці подібну головну увагу віддано справі другого з'їзду українських журналістів Америки і Канади, що має відбутися 5-6 листопада цього року в Торонті.

ПІВДЕННІ В'ЄТНАМЦІ МАСОВО ГОЛОСУВАЛИ БЕЗ УВАГИ НА ТЕРОР

„Викурюють" кандидата. Дві південно-в'єтнамські жінки з цигарами в устах слухають передвиборчої промови одного із кандидатів у місцевості Плейку в Південному В'єтнамі.

Сайґон. — Південні В'єтнамці взяли масово участь у минулонедільних виборах до конституанти, без уваги на терор комуністів, яким вони намагалися відстрашити людей від голосування. За офіційними даними участь у голосуванні взяли 71.5 відс. з зареєстрованих 5.228.512 дорослих осіб, вище 18 років. Вони мали обрати 117 членів конституанти з-посеред 568 кандидатів. Уряд ствердив 132 випадки масового терору, в яких вбито 19 осіб та ранено 120. П'ять мільйонів зареєстрованих до голосування становили коло дві третіх всього дорослого населення Південного В'єтнаму. Коло два і пів мільйона не було зареєстрованих, бо вони перебувають на теренах, що стоять під фактичною контролею В'єтконґу (комуністів). Комуністи від самого початку пристрасно заперечували ті вибори, як „нелегальні" й заповіли, що будуть вживати всіх заходів, щоб вибори не вдалися. Саме з уваги на те їх неґативне становище й терор, стосований до цивільного населення, кількамільйонова участь населення у виборах західні кореспонденти вважають за поважний морально політичний успіх режиму 36-річного маршала летунства Нґуєна Као Кі. До того слід пригадати, що бойкот виборів проголосила теж частина буддистів, керовані войовничим крилом буддистських монахів з політичними амбіціями. Остаточні вислідки виборів будуть проголошені через день, разом із статистикою комуністичних актів терору. Названий південно-в'єтнамський прем'єр заявив, що він остаточно рішив не кандидувати на президента країни. Він залишиться при владі до часу парляментарних виборів, які відбудуться в першій половині наступного року. Теперішня конституанта має виготовити конституцію вільної В'єтнамської Республіки.

Де Ґолль був свідком французького атомового вибуху на Тихому океані

Таїті. — Французький президент Шарль де Ґолль був в минулу неділю 11 вересня ц. р. свідком вибуху французької атомової бомби, розрядженої з бальону над острівцем Муруроа в архіпелягу островів Самуа, більш менш наполовині доденною Америкою. Де Ґолль денною Америкою. Де Ґоль з своєю дружиною перебували на французькому кружляку „Де Ґрасс", з якого дано наказ перевести експеримент. Кружляк знаходився у віддалі 25 миль від місця вибуху, все ж можна було далековидами докладно стежити за ним. Експеримент був назначений первісно на минулу п'ятницю, але відкладено його з уваги на некорисну погоду, зокрема некорисний вітер. Хоча в неділю вітер віяв у протилежну сторону, все ж де Ґолль був зодягнений в гумові чоботи і цілий одяг з маскою на обличі. Офіційно виявлено, що розряджена атомова бомба мала силу 100-000 тонн ТНТ, себто була п'ятикратно сильніша за американські бомби, скинені на Наґасакі й Гірошіму в Японії у 1945 році. Недільний вибух був одним із серій подібних експериментів, що їх Франція переводитиме до жовтня ц. р.

Проф. Вол. Петришин був американським делеґатом на Міжнародному Конґресі Математиків у Москві

Шикаґо. — Д-р Володимир Петришин, професор Шикаґівського університету, належав до американської делеґації на Міжнародному Конґресі Математиків, що відбувся в Москві в днях від 16 до 26-го серпня ц. р. У конґресі взяло участь кругло 6000 математиків з усього світу, в цьому яких 600 американців. Під час конґресу проф. Петришин, який відбув поїздку за залізну заслону разом з дружиною пані Аркою, мав доповідь про „Проєкційні методи при розв'язуванні нелінійних операторних рівнянь", в якій розробив нову методу, що включає і посднює вже знані методи для розв'язування лінійних і нелінійних рівнянь. Свою доповідь виголосив проф. Петришин, очевидно, англійською мовою, яка, разом з російською, французькою і німецькою мовами, належала до чотирьох „конґресових мов". Совєтські учасники Конґресу знали про українське походження проф. Петришина й після доповіді були побажання, щоб він подав ще коротке резюме своєї доповіді російською мовою. Проф. Петришин вияснив, що він волів би це вчинити українською мовою і за згодою совєтського професора С. Крейна, який тоді був предсідником нарад, виголосив це резюме по-українськи. Доповідь проф. Петришина викликала велике зацікавлення, бо американці ведуть перед у цій ділянці науки. Опісля на спеціяльне запрошення проф. Петришин мав ще одну доповідь на тему: „Проблеми нерухомої точки" в Інституті ім. Стеклова при Академії Наук СССР. Після Конґресу в Москві, проф. Петришин з дружиною відвідали Київ та познайомились з його історичними пам'ятками та науковими установами.

Відбулася перевірка фінансової господарки УККА

Ню Йорк. — У підготовці до IX Конґресу УККА, що має відбутися 7, 8 і 9 жовтня цього року, Контрольна Комісія УККА розпочала перевірку рахунковости і господарки Конґресового Комітету за час від 1-го січня 1966 р. до 30-го червня 1966 р., і з узглядненням переведених контроль за попередні літа. Контроля проходила під проводом голови Контрольної Комсії адв. Романа Гуглевича при співучасті інших членів Контрольної Комісії, а саме: п. п. І. Поритка, Т. Кульчицького і М. Домашевського. При контролі, з рамени Екзекутиви УККА, був присутний касир д-р Ярослав Падох і книговод головної канцелярії п. Теодор Качалуба. Контроля виказала, що за час від 1-го червня 1962 року до 30-го червня 1966 року, себто, — в часі чотирьох літ, — вплинуло до каси УККА дол. 325,975.22, а в тому Національних Датків до УН-Фонду — дол. 261,269.61. В тім самім часі розходи осягнули суму: дол.314,005.73. На день 30-го червня 1966 року Контрольна Комісія ствердила, що на ощадностевім і чековім конті УККА є сума: дол. 28,024.77. В тім самім часі стверджено, що майно УККА виносить суму: дол. 30,759.99. Докладніші подрібні дані перевірки будуть проголошені в Програмовій Брошурі на IX Конґресі, як і в пресі. На 10-те вересня ц. р. Контрольна Комісія заповіла перевірку господарки і діловодства Шкільної Ради УККА.

НА НАШІЙ, НЕ СВОЇЙ ЗЕМЛІ

(Що пишуть комуністичні газети в Україні)

ТАКИМ СТАЛО ЖИТТЯ

Була довга, довжиною десять років, дорога. Були на ній перша кляса, червона піонерська краватка, комсомольський квиток. Були льоґаритми, Євгеній Онєгін і Тетяна Ларіна (герої твору Пушкіна. — Ред.), закон Ньютона. А потім дорога, якою йшли 17-річні, скінчилася, і перед ними постало життя.

Так змальовує кореспондент „Молоді України" (часопис з 13 серпня) шлях випускників шкіл - десятиклясників.

Яким же стало їхнє життя? Сам кореспондент відповідає: п'ятьсот випускників середніх шкіл Сум працюватимуть на найбільшому машинобудівельному заводі ім. Фрунзе: токарями, слюсарями, фрезерувальниками.

ШЕСТИТИСЯЧНА АРМІЯ

В Кустанайську область (Казахстан) цього літа послали на цілинні землі багато студентів з України. Майже шеститисячна армія українських студентів з Києва, Харкова, Дніпропетровського... — пише „Молодь України" з 14 серпня.

Часопис вкладає в уста студентові Володимирові Власенкові з Донбасу такі слова в листі до своєї матері: „Мене не змушували, я сам цілком добровільно поїхав".

Добровільно — примусово.

НА ВСЕ ЖИТТЯ...

„Зачепитися в місті за будь-яку роботу — це мрія сільських хлопців і дівчат. А ось бажаючих стати свинарем або телятником — мало", — пише Л. Нечаєва в „Молоді України" з 19-го серпня.

Це треба зламати, — каже кореспондентка. — проблему міґрації молоді з села мусимо припинити. Шкільні випуски потрібно закріплювати за колгоспом, і то не тимчасово, а на все життя.

ВСЮДИ ПАРТІЙНИЙ НІС

У зв'язку з початком нового навчального року редактор в своїй передовиці (часопис з 18 серпня) пише:

„Навчання і виховання в школі — це стартова площадка, де молодь готується до виходу в орбіту великого життя".

Нижче редактор наголошує: „Зміцнення шкільних партійних організацій... — справа великої ваги... У сферу свого впливу вони мають спрямувати все шкільне життя."

СОЛОДКЕ МОЛОКО... ДЕРЖАВІ

На молочно - консервному заводі у Куп'янську (Харківщина) до 50-річчя большевицької влади в Україні мають виконати завдання двох років п'ятирічки і щодня дають державі 130-145 тисяч баньок солодкого пахучого молока. (З „Радянської України" 18 серпня).

ЙОГО МРІЯ

У Києві відбулась міжнародна виставка птахівництва. Коли кореспондент „Радянської України" запитав керівника експортування птахів з Польщі Райзера про враження від зустрічі з Києвом, то він сказав:

„Київ, кияни? Що вам сказати? Я бував у кількох совєтських містах, але від вашого — найяскравіше враження. Пляни на майбутнє: відірватися від справ, відвідати знайомих і... обов'язково скупатися в Дніпрі".

„НЕ ПХИКАЙ, КОЛИ ВАЖКО

На річці Тетерів — військово - спортивний табір. Про нього дещо розповідає спеціяльний кореспондент „Молоді України С. Тетерук (часопис з 17 серпня):

У таборі проводять літо „важкі" діти. Тут їх взяли в шори. Дитинство, — каже кореспондент, — відтіснилося на задній плян. Про нього зрідка нагадує манна каша, що її часом дають на сніданок, та ще кудлатий Чарлі і викохана Мурка. Тут повне трудове і військове життя. Мами нема, тата нема. Не пхикай, коли важко. Розірвав сорочку — залатай; пообідав — віднеси тарілки; кинув папірець у дворі — підбери....

„Тризуб" і „Чорноморська Січ" почали новий футбольний сезон

Нюарк. — В неділю, 11-го вересня, футбольні дружини „Тризуб" з Філядельфії та „Чорноморська Січ" з Нюарку зустрілися тут у перших мистецьких змаганнях нового сезону Американської Футбольної Ліґи. У цьому сезоні Ліґа проводить розгри в двох групах-дивізіях. „Тризуб" і „Чорноморська Січ" належать до Північної Дивізії. Змагання цих двох чільних українських футбольних дружин закінчилися перемогою „Чорноморської Січі" з вислідом 4:1. До перерви вели січовики 1:0. Ворота для „Чорноморської Січі" здобули: Шорт — 3 і Чижович — 1, а єдині ворота для „Тризуба" здобув Яковина. Змаганням приглядалося понад 1,000 осіб.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by Ukrainian National Association, Inc., 81-83 Grand St., Jersey City, N.J. 07303

Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.

Subscription Rates: One year $12.00; six months $6.25; three months $3.25. Jersey City & Foreign Rates: One year $14.00; six months $7.50; three months $4.00. For UNA members monthly 65¢.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N.J. 07303

Невтральність

Офіційні відвідини диктатора - прем'єра Бірми, генерала Не Віна, який минулого тижня конферував у Вашингтоні з президентом Джансоном і, після того, з своїм земляком, генеральним секретарем Об'єднаних Націй У Тантом у Ню Йорку, зактуалізували проблему невтральности в міжнародному житті. Сам президент Джансон, вітаючи Не Віна, прославляв ту політику невтральности, що її веде бірманський лідер. Ті відвідини у Вашингтоні мали теж за ціль підкреслити невтральність Бірми, бо минулого року Не Він відвідав був Пейпінг і Москву.

Про невтральність звичайно говориться в „лапках", бо її фірмою прикривались забагато державних мужів, які насправді орієнтувались на СССР чи червоний Китай і, приймаючи від цих держав зброю та економічну допомогу, узалежнювались від них. Наприклад, невтральними називали себе африканські диктатори — Ахмед Бен Белла в Альжирі та Кваме Нкрумах в Гані, які за свого панування дозволили були комуністам створити на своїй території центри для експорту революції в інші африканські країни. Про невтральність Індонезії по нинішній день говорить її президент Сукарно, який, проте, минулого тижня одверто закликав повести війну на спілку з комуністичним Китаєм проти „американських імперіялістів" у Південному В'єтнамі. За невтрального вважає себе й єгипетський президент Нассер, який насправді заставив увесь експорт єгипетської бавовни за отримувані з СССР доставн зброї. Вже більш невтральним є диктатор комуністичної Югославії, Тіто, який не приступив до бльоку комуністичних держав Европи, до так званого Варшавського пакту, щоб задемонструвати, що у війні між ЗДА й СССР Югославія не мусить автоматично воювати по стороні Москви.

Властива суть невтральности всіх отаких, керованих доморослими диктаторами, держав полягала в тому, що, граючи на суперництві між Вашингтоном і Москвою чи Пейпінгом — вони намагались якнайбільше користей тягнути з усіх тих джерел, не раз просто шантажуючи, що — мовляв — „коли не дістану від тебе, то звернуся до нього і стану його приятелем". Однак, маємо у міжнародному світі приклади дійсної невтральности, що її диктують геополітичне положення даної країни і її традиція. Ось так, наприклад, ніхто не сумнівається в невтральності Швайцарії, Австрії і Фінляндії, які тісно пов'язані з Заходом спільною культурою, але тримаються осторонь усіх міжнародних конфліктів. Відомо, що Швайцарія не захотіла навіть належати до Об'єднаних Націй, щоб не голосувати у щораз нових контроверсійних справах „за" або „проти". Але невтральними є насправді такі африканські держави, як Тунісія, Марокко й Етіопія, або такі азійські країни, як Бірма, що її названий угорі голова,Не Він, проголосив правильну тезу: поки не впорядкується своїх справ удома і не узалежниться господарського розвитку країни від власних джерел і можливостей — не можна мати дійсної ні від кого незалежної держави.

Але невтральність не завжди залежить від волі даної країни і її керівників. Наприклад, у Женевських конференціях з 1954 і 1962 року порішено, що південно азійські країни В'єтнам, Ляос і Камбоджа мають бути невтральними. Комуністи з Північного В'єтнаму та в невтральному уряді ляоського прем'єра Суванни Фума негайно зірвали ту постанову й почали змагати до захоплення влади, що й спричинило нинішній хаос у тих країнах та загроження війною Таї (Сіямові) і Камбоджі. Індія Джавагарлала Неру хотіла бути лідером невтралістів у світі. Але комуно-китайська агресія в жовтні 1962 року поставила під знак запиту можливість Індії зберегти свою політику невтральности, без опертя на Америку. Апарат Об'єднаних Націй виявився цілком недолугим при практичному виконуванні функцій сторожа миру й невтральности в різних запальних пунктах світу.

Невтральність не може бути в питаннях ідеології ані в питаннях державної незалежности. Джерелом „невтральности" українських мас в обох цих засадничих справах в часах визвольної революції й війни України в р. р. 1917 - 21 була спадщиною сторіч уярмленого стану України, що приспав національно-державну свідомість народу. Наслідком тієї „невтральности" й стало нове уярмлення України. Тому невтральними не можуть бути в нинішньому двоподілі світу на вільну й комуністичну частини всі ті, які впали жертвою ворожої агресії і змагають до відновлення своєї суверенної державности. Не можна бути „невтральними" й у громадських справах, бо така „невтральність" є тотожня з несуспільним становищем і вигідництвом під гаслом „моя хата скраю".

„СУПРОТИВНА ХВИЛЯ"

Мюнхен. — Той із нас, кому доля судила пережити дві світові війни і політичні рухи, що вийшли з подій першої світової війни (1914-1918) і стали причиною другої війни (1939-1945), — знає, які ірраціональні, не вмотивовані розумом, сили прокинулися в той період світової історії.

Ленін у Росії повів у 1917 році за собою втомлені воєцькі маси, обіцяючи їм негайний мир і рай на землі, аби тільки ці маси дали йому необмежену владу. Муссоліні в Італії використав огірчення народу на мирові договори, що їх уважали італійці за кривду для себе, а також демобілізоване воякцтво, котре не могло знайти праці в країні, виснаженій війною. „Дуче" обіцявся все лихо прогнати помахом руки, аби тільки йому дали необмежену владу.

У Німеччині Гітлер і його співпартійці створили легенду про „удар кинджалом": мовляв, у кінці 1918 р. Німеччина була на порозі перемоги над Францією, Британією та ЗДА, але цій перемозі перешкодили „внутрішні вороги": соціялісти, лібералн, масони і жиди... Отже — даймо владу „воякові з окопів", Гітлерові, і він дасть раду з ворогами внутрішніми і відплатить новими перемогами зовнішнім ворогам за Версальський мировий договір.

Наскільки примітивною була ця пропаганда „удару кинджалом", видно з такого факту: в жовтні 1918 р. командувачі німецької армії — Гінденбург і Людендорф — самі звернулися до свого уряду із заявою, що військо далі не може воювати і що уряд Німеччини мусить почати мирові переговори. Але Гітлер і його партійці, фінансовані великими промисловими фірмами (Гіссен і ін.), мали велику пресу та оплачуваних пропагандистів і вбивали в голови німецьких громадян свої фантастичні ідеї.

Великою допомогою для успіху німецьких нацистів була всесвітня господарська криза, що почалася 1929 р.: в Німеччині було в той час до 6 мільйонів безробітних. Гітлер обіцявся зліквідувати безробіття, аби тільки йому дали необмежену владу. Ставши диктатором, він пустив у рух воєнну індустрію, бо всі його мрії були спрямовані на війну і завоювання „життьового простору" в Східній і Центральній Европі.

1945 рік приніс поразку мріям Гітлера про світове панування. Гітлера вже давно немає на світі, але його мрії ще живуть у головах людей, що схильні вважати бажане за досягне, реальне. „Сліпе, невмотивоване хотіння", котре ширили деякі наслідувачі Гітлера — Муссоліні, має своїх прихильників у Німеччині й після катастрофи 1945 року.

У 1949 р., коли створено за згодою західних держав Німецьку Федеративну Республіку і вибрано парламент нової держави, в цій країні були спроби організувати партії з програмою, подібною до програми партії Гітлера. Але суд на охорону конституції Німецької Федеративної Республіки визнав програми цих партій за незгідні з демократичним ладом держави, і ті партії заборонив. Однак, організатори тих партій не втратили надії на успіх.

Тепер у Західній Німеччині виявляє свою діяльність Націонал - Демократична Партія (НДП), в котрій об'єдналися „денацифіковані" нацисти й різні елементи, невдоволені демократичним ладом. НДП ще не має програми. Вона видала тільки свій „маніфест", у якому сказано, чого хоче партія, але багато є, проти чого вона виступає. У маніфесті сказано, що НДП: проти опанування німецького господарства закордонним капіталом; проти допомоги відсталим країнам; проти відшкодування жертвам нацизму; проти закордонної політики „з чужого наказу"; проти великих торговельних фірм і т. д.

Націонал - Демократична Партія називає тих німців, що вели боротьбу проти тиранії Гітлера „зрадниками батьківщини" і відкидає вину Гітлера за другу світову війну, мовляв, цю війну „спровокували" жиди й масони...

Хто читав „25 пунктів", записаних у програмі партії Гітлера, той зразу пізнає джерело, з якого черпали свою політичну мудрість автори маніфесту НДПартії. Агітатори цієї партії в своїх промовах не приховують своїх симпатій до Гітлера. Наприклад, адвокат Петер Штекіхт на вічі в Мюнхені 16 липня 1965 р. говорив: „Націонал - Соціялістична Німецька Робітнича Партія (партія Гітлера) була створена на те, щоб вивести Німеччину з національної біди... Війна була програна через внутрішнього ворога та міжнародне жидівство, що мали ціль — знищити Німеччину як самостійну націю".

Дотепер головною темою пропаганди НДПартії була міжнародна ситуація Німеччини: неуспіх політики уряду Німецької Федеративної Республіки досягнути ліквідації комуністичного режиму, накинутого Москвою совєтській зоні Німеччини, і злуки цієї области з вільною Німеччиною. Вину за це скидає НДПартія на уряд і парлямент Німецької Федеративної Республіки: „Мудрість партій у Бонні кінчається. Приходить рішальний момент. НДПартія рисує образ німецької нації" — і т. д. (Це — слова голови НДПартії Тілена).

Поки людність Західньої Німеччини живе в добробуті, пропаганда НДП не має широкого відгомону в масах. Слід, однак, згадати, що ця партія зібрала коло 10 відсотків голосів у недавніх виборах до громадських рад у Північній Баварії. Якщо замість „господарського чуда" прийде у Німеччині економічний застій, то для демагогів з НДП настане вигідна ситуація: мовляв, демократичний режим не вміє розв'язати проблем закордонної і внутрішньої політики. На цій демагогії виросла диктатура Гітлера.

Слід пригадати, що в Німеччині демократичний лад прийшов двічі наслідком поразки у війні: 1918 і 1945 р. Ця „родимка" дає ґрунт для агітації непримиренних ворогів демократії. 20-го листопада відбудуться вибори до Баварського Сойму. Це буде „пробний камінь" для НДП і для міцности демократичного ладу в Німеччині. Пам'ятаємо, що Гітлер перші свої успіхи мав у Баварії. Він назвав Мюнхен „містом руху"...

А. А.

М. Л.

ШПІОН

Книжка під заголовком "Spy" (Twenty Years in Soviet Secret Service — The Memoirs of Gordon Lonsdale. Hawthorn Books, Inc., New York) появилася друком у 1965 році. Як її автор поданий Гордон Лонсдел. В Канаді зареєстровано, що Гордон Лонсдел народився 1924 року, а в урядових документах записано, що він вернувся із своєю матір'ю у Фінляндію, країну його батьків, коли йому було всього 8 років. А цю книжку у формі власних спогадів написав шпіон, який тепер заявляє, що то він саме є той Гордон Лонсдел. Світова контррозвідка каже, що Гордон Лонсдел — не справжнє прізвище того шпіона. Дехто твердить, що це — комуністичний шпіон Гусєв.

Лонсдел розповідає, як ненависть до німців повела його на шпіонський шлях, як він зустрівся з найталановитішим московським шпіоном Абелем. Згадує, що мав уже за собою поважну шпіонську минувшину, і тому Москва забрала його з правничих курсів і призначила на шпіонську роботу до Америки. Він глузує з добродушних американців, кажучи, що завдяки їх легковірності мав улегшену працю.

Наприклад, щоб дістати адресу наміченої жертви, Лонсдел пішов до телефонічної централі і попросив дати йому стару телефонічну книгу, бо, мовляв, у новій нема прізвища його „приятеля", якого по довгій розлуці хоче відвідати. Службовичка показала рукою в напрямі поличок із телефонічними книгами, і він міг студіювати їх, скільки хотів. Коли ж прізвища свого „приятеля" не знайшов, пішов до поштового уряду. А не здобувши адреси на пошті, почав відвідувати приватні доми, розпитуючи за адресою „приятеля", який „кудись перепровадився". Американка із щирою усмішкою, рада, що може допомогти в пригоді, дала Лонсделові нову адресу його „приятеля", яку вдалося їй вишукати між паперами.

Лонсдел оповідає, як його арештували в Англії, коли він вийшов із своєю господинею, пані Крогер, купувати ковдру. Пані Крогер і її чоловік — це, мовляв, дуже порядні й чесні громадяни. Їх несправедливо арештували. Містер Крогер, пише він, нічим не цікавився, окрім своєї антикварні, в книжки був попросту залюблений. Тому, коли Лонсдела виміняли за арештованого в Москві британського бизнесмена Вайта, і він їхав до СССР, його дуже боліло, що ті „невинні", симпатичні британці мусітимуть каратися в тюрмі.

Лонсдел ні словом не згадує про те, що місис „Крогер" — це Льора Коген, а містер „Крогер" — її чоловік, Моріс Коген, обоє професійні шпіони. Коген і його жінка займалися довгі літа протиамериканським шпіонажем на спілку із Розенберґами й іншими шпіонами, під командою полковника Рудольфа Абеля, ватажка комуністичної шпіонської шайки.

Дивується Лонсделові видавець британської видавничої компанії, Невіл Армстронг, який переговорював із Лонсделом в СССР у справі видання його спогадів. У „післямові" він пише: „Чому ж би не згадати про минувшину панства Крогер-Когенів?"

Лонсдел признався Армстронгові, що був би радий ще раз відвідати Західню Европу зі своєю сім'єю, показати їм Париж, Лондон і інші міста. „Але це, мабуть, неможливе".

Що нас ще цікавить із цієї книжки, це спогади Лонсдела з його побуту у Львові. Він каже, що походить із зруйнованого родинного гнізда. Батько покинув матір, коли Гордонові було всього один рік (народився 1924 р.). Жили вони в Кобальт, Онтеріо, Канада. Батько Джек Емануїл, мати Ольга Бусу, індіянка, фінського походження. Пізніше мати вийшла вдруге за механіка, теж фінського походження, Арнольда Піглая. В 1929 році народилась у них дочка Ірма. В 1931 р. Гордон записався до школи під прізвищем свого вітчима Піглая.

З огляду на велику депресію вітчим утратив працю механіка і рішив з родиною вернутися до Фінляндії. Під час подорожі, у Швеції, вітчимові — ні з цього ні з того! — хтось прнобіцяв працю у Львові, який належав тоді до Польщі (де Львів, а де Фінляндія!). У Польщі був дуже великий попит на автомобільних механіків, особливо механіків - знавців американських авт.

Вітчим не заробляв багато у Львові. (Як же ж це? Таж коли Польща так дуже потребувала американських механіків, то чейже давала їм добру плату?). Всі четверо мусіли спати в одній кімнаті.

„Наш господар Гусєв, що працював у залізничих майстернях, — пише Гордон, — був русский чоловік, і я скоро навчився добре говорити по - російськи, бо приятелював із його дочкою Вірою. Гусєв і його жінка Марія були щирі приятелі моєї мами. Я вже став звати Гусєва „дядею".

Гусєва перевели зі Львова до Варшави. Тут працював він також у залізничих майстернях. Ця зміна глибоко вплинула на долю Лонсдела. „Життя у Львові не було легке. Мати нездужала на серце. В Польщі не було суспільного забезпечення, не було каси хворих, а приват-

(Закінчення на стор. 4-ій)

ВАЖЛИВЕ В СПРАВАХ ВІДШКОДУВАННЯ

Мюнхен. — На інтервенцію багатьох заінтересованих кіл Парлямент Німецької Федеративної Республіки в Бонні схвалив нову малу зміну до закону про відшкодування, що стосується реченця вношення документації до БФА в Кельні. На підставі цієї зміни всі особи, що з огляду на їх національність були переслідувані нацистським режимом під час другої світової війни і внаслідок того потерпіли на здоров'ї та стали непрацездатними щонайменше на 25%, повинні внести принайменше формальну скаргу до БФА до 30 вересня 1966 р. Це остаточний і невідкличний реченець для вношення скарг. Після того не будуть приймати жадних подань ні скарг.

Натомість всі прилоги та документи до скарги — докладний опис переслідування і життєпис, лікарські посвідки, заповнені формуляри тощо — повинні бути в БФА в Кельні не пізніше як 31 березня 1967 року. Досі визначений термін для документації був надто короткий, і багато пошкодованих, вважаючи, що не встигнуть на час приготовити потрібних документів, зневірилися і припинили дальші старання. Продовження терміну для документації дає кожному можливість поробити всі потрібні старання, і тому кожний пошкодований повинен з цього скористати.

Закликаємо всіх зацікавлених цієї категорії, переслідуваних з національних причин, які ще досі не внесли подання-скарги до БФА в Кельні зробити це негайно. Тому, що подання мусить бути на місці не пізніше як 30 вересня ц. р., його треба вислати раніше від поданого реченця.

Тому, що скарга мусить бути написана німецькою мовою, а не всі зацікавлені її знають, ЕП ЗУАДК може це зробити в імені кожного, хто зголоситься на подану нижче адресу до 26 вересня ц. р. і уповноважить нас листовно. Пізніше присланих прохань не зможемо полагодити.

Особи, які вже давніше внесли скарги до БФА, але дотепер не внесли повної документації, мусять це зробити також найдалі до 31 березня 1967 р. бо в противному випадку БФА не буде розглядати їхніх скарг і автоматично їх відкине. БФА, або наше Представництво, повідомить кожного зареєстрованого у нас про те, які докази переслідування та документи треба ще приготовити і своєчасно прислати.

Ще раз підкреслюємо важливість цієї інформації і просимо всіх, хто це оголошення прочитає, подати до відома зацікавленим знайомим. Право на відшкодування мають ті особи, переслідувані з національних причин, що перебували в кацетах, тюрмах, т. зв. „штрафних" і „виховних" таборах (ерціґунґслягер), або були вивезені на примусові роботи малолітніми, тобто до 17-го року життя, якщо вони

а) внаслідок переслідування потерпіли на здоров'ї і їх працездатність зменшилася через те щонайменше на 25%;

б) були пізніше під опікою УНРРА чи ІРО або дістали статус втікача до 1. 10. 1953 р.

Особи цієї категорії, які прийняли громадянство якоїсь держави ще до 1. 10. 1953 р., або стали втікачами щойно після 1. 10. 1953 р., можуть одержати одноразову підмогу у висоті до 6.000 німецьких марок, в залежності від висоти втраченого здоров'я.

Особи, що були вивезені на примусові роботи у віці понад 17 років, можуть також вносити скаргу до БФА, якщо вони докажуть, що над ними знущалися (били, замикали на ніч і не дозволяли виходити поза місце, де вони працювали чи жили, морили голодом, заставляли спати в стайнях, не пускали до лікарів тощо), і внаслідок цих знущань вони стали хворими і непрацездатними щонайменше на 25%.

За докладнішими інформаціями у всіх справах відшкодування просимо писати на адресу:

Vereinigtes Ukrainisch - Amerikanisches Hilfskomitee, 8 Muenchen 2, Augustenstr. 56/III. Germany.

Европейське Представництво ЗУАДК

Мюнхен 31 серпня 1966.

ГОЛОС ЧИТАЧА

ДО НАЗВИ ЗДА, США ЧИ ССА.

Влучні запримічення у числі із 2-го ц.м. до цих назв. Колись, як творилась унія, поодинокі частини були державами і мали атрибути держави, але з часом їх ограничено до функції самоврядування. Отже рішучо державами вони не є, і ЗДА не відповідає правдивому значенню цієї назви.

У назві США „штати" заміняють слово „держави". Чужий німецький вираз, що, точно переведений, також означає „державу". Отже знову змістом не підходить.

Пропонований проф. Б. Романенчуком ССА — Сполучені Стейти Америки — якщо в міжчасі не знайдеться кращого, найбільш влучний. Стейти — це твір територіяльно та політично прикметний тільки цій землі, а тому і самий вираз, з браку іншого, слід запозичити.

Особисто підписуюсь за ССА. Було б побажаним почути думки НТШ та УВАН, і якщо однозгідність або перевага — немає причини не змінити.

Ф. Лукіянович

● **Ізраїльський музей в Єрусалимі** закупив заходами одного з представників Ізраїлю в ЗДА і його приятеля, американського багатиря, 262-сторінковий манускрипт вартости 40.000 - 50.000 дол., автором якого є якийсь перс, чи пак перський жид, з 17 сторіччя. У тому манускрипті, що оздоблений 19 мініятюрними рисунками, описана втеча Мойсея з Египту.

ЛУКА ЛУЦІВ

ІВАН ФРАНКО — БОРЕЦЬ ЗА НАЦІОНАЛЬНУ І СОЦІЯЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

(72)

М. Павлик сліпо виконував накази Драгоманова, який за те його занисоко цінив. Мухин наводить у цій справі таку думку проф. М. Грушевського: „Франко не йшов так сліпо за Драгомановим, як Павлик. Талантом і різносторонністю Драгоманов значно перевищав Павлика, а Драгоманова Франко, але різниця в літах і становищу не давали змоги сього відчути відразу" (Мухин, 550).

Ми згадуємо тут про М. Драгоманова і його відношення до Франка тому, що це — одне з найтемніших місць в оцінці Франкової діяльности. Одні звуть Драгоманова „ангелом хоронителем" автора „Мойсея", а інші — „злим демоном Франка". Ми не вияснюємо цієї проблеми, але принаймні ставимо її, бо досі цього ніхто ясно не зробив.

В Україні досі старалися заперечувати будь-який вплив Драгоманова на Франка, а у вільному світі його перебільшують, головно автори з соціялістично-радикальною ідеологією. Ми бачили, що зовсім не правої ідеології М. Грушевський казав, що Франко „талантом і різносторонністю" перевищав М. Драгоманова, і тому не мусів слухати в старшому віці порад професора з Софії. Вже 28-річний Франко нарікав на Драгоманова, дякуючи йому рівночасно за поради. „Правда, — писав Франко 26 квітня 1884 р., — Ви досі, спасибі Вам, не оставляли нас без поради і своїх світлих вказівок, але всі вони заправлені таким гірким тоном, що не раз аж руки опадають" (Басс, ст. 71).

Працюючи в „Зорі" та в „Ділі", Франко дописував і до польських часописів у Росії і Львові. Там свобідніше міг він критикувати українську політику в Галичині, що викликало невдоволення його українських працедавців. І так створювалося становище, яке мусіло привести до розриву. Тому Франко ввесь час думав про свій власний пресовий орган, де міг би бути ні від кого незалежним, бо статті в „Зорі" переходили цензуру головного редактора. Те саме було і в „Ділі", звідки на початку 1885 р. звільнено Франка. Отже, він мусів енергійніше дбати про якийсь свій пресовий орган. Сам Франко пише про це так:

„Весною 1885 р. я перший раз поїхав до Києва, стараючись склонити тамошніх людей, щоби помогли заснувати новий часопис літературний. Головна користь з тої подорожі була та, що я пізнав людей; щодо часопису, то не багато вийшло добра: кияни згодились дати ледве 500 рублів на перший рік, та й то по частям. І справді мені прислано було рублів 300, але до видання часописі не прийшло. Під осінь того року уклепано натомість „згоду" між „Зорею": я мав узяти її редагування, але стояти під цензурою одвічального редактора. Діло вийшло мертвонароджене, тим більше, що мої кореспонденції в „Prawdzic" і в „Kraju", нецензуровані народовцями, мішали цьому ділу на кожнім кроці, і народовці раз-у-раз всилувались і на ті кореспонденції наложити свою цензуру" (І, А, 171).

І. Басс пояснює, що це „націоналістичні діячі, зокрема О. Кониський та П. Куліш, не мали наміру підтримувати демократичне видання Франка. Обіцяючи Франкові допомогу, Кониський обмежився надісланням невеликої суми грошей" (ст. 74), — ми знаємо, що це були 300 рублів, як подав сам Франко.

У роках 1882-1886 Франко написав повість „Борислав сміється", оповідання „Хлопська комісія", „Schoen Schreiben", „Вільгельм Телль", „Цигани", повість „Захар Беркут", оповідання „Ліси і пасовиська", „Історія моєї січкарні", „Посдинок", численні поезії, наукові статті та кілька сатир у гумористичному журналі „Нове Зеркало".

У 1886 році Франко поїхав вдруге до Києва, де одружився, а восени того ж року його звільнили із праці в „Зорі", як він сам казав, „за поміщення деяких українських речей (вірш Руданського й рецензія Вільхівського), котрі видались неморальними, хоч речі ті повинні були перейти цензуру редактора Борковського, і хоч я редактору передав був рукопис перед друком"* (І, А, 172).

Влітку 1887 року Франко пішов „у найми до сусідів" — вступив до редакції „Kurjera Lwowskiego", де працював до 1897 року.

„Ми перемогли нашим громадським ладом, нашою згодою і дружністю"

Це слова з передсмертної промови старого Захара Беркута до тухольської громади з історичної повісти „Захар Беркут", яку Франко написав у рекордово короткий час — від 1-го жовтня до 15-го листопада 1882 року в Нагуєвичах.

Згадуючи про повість „Захар Беркут", не треба забувати про те, що її автор кілька разів брав участь в літературних конкурсах, щоб здобути хоч скромну суму на прожиток. „Зоря" розписала в 1882 р. конкурс на історичну повість, і Франко впродовж шістьох тижнів написав свого „Захара Беркута", величини десятьох аркушів друку. Премія була мала — 120 ринських, та й то з трудом її автор видобув від ред. О. Партицького.

У 1887 р. Франко вислав до Варшави на літературний конкурс по-польськи написану повість "Lelum i Polelum", яка не здобула нагороди, хоч Франко дуже надіявся на неї, бо потребував, як завжди, грошей. Зате мав Франко успіх зі своєю драмою „Украдене щастя" в 1890-их роках, яка здобула третю премію, хоч заслуговувала на першу . . .

* Згадані Франком речі не дуже надавалися до такого „журналу для родин", яким була „Зоря", але за це повинен був відповідати ред. Борковський, а не співробітник Франко.

ВІСТІ НАУКОВОГО ТОВАРИСТВА ІМ. ШЕВЧЕНКА В ЗДА

Загальна діяльність

У звітньому періоді Управа НТШ відбула одно засідання Управи та 7 засідань Президії, де вирішено і ряд біжучих справ, поданих в дальших розділах цього змісту.

В ім'я оборони принципу академічної свободи та свободи слова в Україні, Управа НТШ оголосила в пресі протест проти засудження Совєтами українських письменників і літературних критиків, без огляду на те, що вони є комуністами.

Наукові конференції і доповіді

У Звітньому періоді влаштовано: Пленарні Наукові Конференції:

Шевченківська Щорічна Наукова Конференція відбулася 12-го березня. Вступне слово виголосив проф. д-р В. Лев, а доповіді читали: проф. д-р М. Тершаковець н. т. „Вічна актуальність ідеології Т. Шевченка" і проф. д-р П. Ковалів н. т. „Тарас Шевченко і українська літературна мова". Перша Пленарна, Урочиста Наукова Конференція на пошану 110-річчя народин і 50-річчя смерти Івана Франка відбулася 28-го травня. Святочне слово виголосив проф. д-р Р. Смаль-Стоцький. Доповіді виголосили: проф. д-р М. Стахів н. т. „До суспільно-політичного світогляду і політичної діяльности І. Франка", проф. д-р П. Ковалів „Іван Франко і українська літературна мова", проф. д-р В. Лев „Іван Франко і слов'янські літератури". На пополудневій сесії доповіді виголосили: проф. д-р К. А. Меннінг „Іван Франко — літературознавець, журналіст і науковець", проф. д-р В. Безушко — „Іван Франко — літературний критик", д-р М. Вацик „Поема „Мойсей" Івана Франка", д-р О. Домбровський „Біблійна символіка в „Мойсею" Франка", проф. В. Т. Жила — „Франко — ономаст". Проф. д-р В. Стецюк зреферував доповіді, надіслані на Конференцію, а саме: проф. В. Радзикевича „Біблійна притча в поетичній версії І. Франка" і проф. д-ра О. Горбача — „Вулично-тюремні арготизми у Франківській прозі". Інж. Р. Кобринський подав зміст доповіді проф. д-ра М. Андрусяка „Іван Франко та історичні концепції М. Грушевського". Конференцію закрив ред. І. Кедрин - Рудницький. На закінчення Франківського Року відбудеться друга конференція в осени ц. р.

Філологічна Секція: влаштувала такі конференції та доповіді — 5 березня проф. В. Чапленко „Труднощі в боротьбі з русифікацією української мови", а 30-го квітня і 7-го травня 1966 проф. В. Чапленко говорив про „Походження козаччини в світлі мовних даних". 26-го червня проф. д-р М. Овчаренко виголосила доповідь „Гоголь і Осьмачка", а 24-го липня 1966 проф. Д. Горняткевич поділився зі слухачами спогадами про Богдана Лепкого, з нагоди 25-річчя смерти поета.

Історична Комісія влаштувала у звітовому періоді такі доповіді: 19-го березня проф. д-р П. Ковалів виголосив доповідь „Нові джерела до історії християнства в Україні". Конференцію відкрив проф. д-р М. Чубатий. 14го травня 1966 д-р Ф. Мелешко виголосив доповідь „Календарні системи та проєкти нового „вічного" календаря".

Економічна Комісія влаштувала доповідь проф. М. Величківського „Колгоспне сільсько-господарське виробництво і перспективи його на майбутнє". Доповідь відбулася 26-го березня.

Комісія Регіональних Дослідів і Публікацій відбула 31-го липня наукове засідання з участю проф. д-ра В. Лева, д-ра І. Миколаєвича і ред. І. Дурбака.

Осередок НТШ у Вашингтоні

22-го квітня влаштовано доповідь д-ра І. Масника н. т. „Хемотерапія пістряка". Конференцію відкрив голова Осередку проф. П. Ковалів.

Університет Українознавства при НТШ

Історично - Філологічний Факультет У.У. відбув у звітовому періоді весняний семестер викладів, на якому лекції читали: проф. д-р К. Кисілевський „Лексика української літературної мови в сучасному і минулому", проф. д-р В. Лев — „Нова українська література", мгр. Л. Храплива „Сучасна українська література", проф. І. Губаржевський — Українська література старої доби" і проф. М. Величківський — „Економіка України". Лекції відбувалися двічі в місяць, в суботи по полудні.

Український Термінологічний Центр

Український Тебміногогічний Центр в Америці влаштував Конференцію та виставку українських словників 29 і 30 січня. Доповіді виголосили: проф. В. Лев „Термінологічні проблеми у виданнях НТШ до 1939" і інж. А. Вовк „Синоніми в українській термінології". Доповіді ред. В. Давиденка і ред. Б. Кравцева відложені на наступну конференцію. Інж. М. Пежанський дав пояснення до виставки словників та матеріялів з ділянки термінології. Метою Центру є досліджувати стан української термінології, провадити архівів і бібліотеку, видавати словники і термінологічні праці та влаштовувати доповіді з тих ділянок. Український Термінологічний Центр видав вже перше число „Бюлетеню".

Видавнича діяльність

У звітовому періоді появились такі нові видання НТШ: Записки НТШ том 180 п. н. „Шевченко і ми", збірник для відзначення 150-річчя народин патрона НТШ, Тараса Шевченка, з працями Р. Смаль-Стоцького, В. Стецюка, І. Кедрина, П. Ковалева, К. Кисілевського, В. Янева, В. Ленцика, Г. Лужницького, О. Дучимінської, В. Безушка, В. Радзикевича та двох промов Б. Лепкого. Редакція В. Стецюка.

Бібліотека Українознавства, том 10 — Матвій Стахів „Україна в добі Директорії УНР", випуск 7 п. н. „Вихід з кризи".

В друку находяться такі дальші видання:

Бібліотека Українознавства том 10 — дальші випуски. том 20 — М. Стахів „Україна і Росія", по-англійськи.

Записки НТШ том 177.

Просідінґс Мат. Прир. Лік. Секції том 6.

В опрацюванні находяться:

3. Збірник на пошану Михайла Грушевського, з нагоди сторіччя народин.

2. Збірник на пошану Івана Франка, з нагоди 110-річчя народин та 50-річчя смерти.

1. Збірник про стан культури на Рідних Землях.

Членство

Нові дійсні члени Математично - Природописно - Лікарської Секції: Олекса Біланюк, Свортмор, Па., Теодор Б. Залуцький, Вашинґтон, Д.К., Володимир Петришин, Шикаґо, Ілл., Олександер Цибрівський, Мілвокі, Віс., Мирослав Грещишин, Амгорст, Н. Й.

Нові звичайні члени: Северин Чесниковський, Шактікокє, Н. Й., Мирон Мирослав Гоца, Кенмор, Н. Й., Михайло Данкевич, Чіві Чейс, Мд., Анфір Лібацький, Філядельфія, Па, Михайло І. Яримович, Колідж Парк, Мд., Олег Кудрик, Блюмінґтон, Інд. Омелян Омецінський, Рочестер, Н. Й.

Щиро вітаємо та бажаємо дальших наукових успіхів!

Досягнення наших членів:

Проф. д-р С. Трофименко брав участь у З'їзді Американського Хемічного Товариства в Питтсбурґу, Па. і виголосив доповідь п. н. "3a, 6-a-Diazapentalene, Synthesis and properrties". Він опублікував дві дальші праці в журналі Ам. Хем. Товариства.

Проф. В. Жила, Лаббок, Тексас брав участь в Конґресі Ономастики в Лондоні, 4-8 липня. Д-р О. Попович виголосив 20-го травня доповідь з неорганічної хемії на Конференції Бюра Стандартів у Вашингтоні п. н. "Estimation of medium effects for single ions in nonaqueous solvents".

Д-р О. Соколишин взяв участь в З'їзді Американських Бібліотекарів в серпні в Ню Йорку.

Бібліотека і архів

Стан бібліотеки і архіву постійно збільшується і осягнув у звітовому періоді 9.239 назв. Дальше каталоґування переводить мгр. А. Кобринська. Дари для бібліотеки і архіву, у звітовому періоді зложили: проф. д-р Р. Смаль-Стоцький, проф. д-р М. Стахів (рідкісні і цінні видання), УТГІ Мюнхен, М. Танчак, Озон Парк (повна книгозбірня), П. Трильовський, мец. Я. Гриневич, д-р А. Козловський, Словацька Академія Наук, д-р В. Федорончук, Рим, Видавництво „Золотоверхий Київ", У. Самчук, Хор „Дніпро", Клівленд, І. Михалевич, Г. Яремчук, проф. д-р О. Горбач, Франкфурт, Ю. Артюшенко, Статні кніговна ЧСР, Прага, Д. Штогрин, Гарвард університет, Ліґа Української Молоді П. А. (М. Вихорек). Л. Бачинський, Головна Шкільна Рада Укр. Прав. Церкви, Королівська Академія Наук, Стокгольм, д-р Дж. Бахур, Українська Христ. Об'єднання Молоді Німеччини, І. Мельник, Авгсбурґ, Бостон Коледж, Екс. Митр. Іларіон, проф. Д. Горняткевич, д-р В. Левицький, Міннеаполіс, проф. З. Мельник, В. Немиловський, Лікарське Товариство, Об'єднання Укр. Ветер. Лікарів, Т. Грицик, М. Клепахівська, о. К. Даниленко, проф. С. Шах, Мюнхен, проф. д-р Р. Кухар, Українське Історичне Товариство, Е. Чайківський, Банк „Самопоміч", Дітройт, Болгарська Академія Наук, о. І. Ткачук, Д. Горбачевський, д-р М. Логаза, д-р В. Глазков, Консисторія Укр. Прав. Церкви, Бавнд Брук, „Пласт", Торонто, Словенська Академія Наук, М. І. Яримович. Крім того численні автори кадіслали свої авторські примірники. Всім ВШ. ПП. Жертводавцям Управа НТШ складає найщирішу подяку.

Фінансові справи

З нагоди відзначень Франківського Року та сторіччя народин довголітнього голови НТШ, Михайла Грушевського — вплинули дальші численні пожертви, на видання збірників на їх пошану. Крім того впливали звичайні пожертви на загальні видатки Товариства.

Виказ ВШ. ПП. Жертводавців подамо в наступних „Вістях НТШ". Управа НТШ складає їм найсердечнішу подяку за піддержку вільної української науки та за прихильність для нашого Товариства.

ВРАЖЕННЯ З КАНАДИ

Канада — країна для тих, що бажали б втекти від насиченої вологости американського літа. Ми з чоловіком мали лише дуже неокреслені пляни кудись виїхати з дітьми: Танею, чотири і пів року, Петром два роки, і Наталею, 4 і пів місяця, коли нас запрощено провести тиждень над озером на „Новій Дорі". „Нова Дора" це 80-акрова посілість проф. Бабича в околиці „Мускока", приблизно 130 миль на північ від Торонта. Ми були, очевидно, одушевлені, бо потребували рятунку від температури понад 90 ступнів!

Після довгої їзди з Вільмінґтону, Делавер, і відпочинку в Торонті, нас з ентузіязмом привітали наші приятелі, що також там проводили свої вакації з маленькою донечкою. Вже висідаючи з авта та випаковуючи наші „манатки", я відчула, що наше перебування тут буде приємне. Погідний спокій, яким була там наповнена вся атмосфера, примушував людину пристати і глядіти на сотки дерев, що лагідно хиталися на вітрі, слухати щебетання пташок та вдихати глибоко свіже, чисте, соснове повітря. Та не було часу для задуми, бо ян тільки ми розташувалися в своїх кімнатах, Олег і Славко — наші чоловіки — попрямували до озера ловити рибу. Це стало пізніше щовечірньою рутиною, даючи їм рибацьке вдоволення, а нам гарний вибір свіжої риби на обід.

Тяжко було б сказати з чого наші діти мали більше втіхи: плавання в чистих водах озера, звідки їх треба було дослівно силою витягати, коли приходив час на обід, чи вечерю, чи прогульок в лісі, поїздок човном по озері, чи може з ватри, над якою ми майже щовечора випікали ковбаски під деревами і під зорями. Велику радість справляли дітям широкі простори довкола хати з малими горбками, порослими травою, на які вони вдиралися з веселим гамором, та всякі закамарки, що відразу ставали їхніми тайними схованками.

Наша Таня не може забути вид гідроплява, що осів на озері, привозячи, мабуть, гостей до недалекого пансіону та гнізда повного пташенят на поблизькім дереві.

Для мене до найбільших приємностей належали прогульки в ліс, з яких ми верталися тріюмфально додому з кошиками повними малин та грибів, яких ми наїдалися досхочу. Справді, втримати дієту було б там тяжко. Тут я вперше з приємністю помпувала воду з криниці побіч наших дверей. Для жінки з великого міста це наводило згадки про своїх дорогих, що десь далеко та, може приводило мене хоч на дрібку ближче до їх способу життя.

Звичайно, нам треба було ще й інших харчів, крім риби, малин та грибів, і по ці речі ми їздили до Гантсвілу, малого містечка, віддаленого яких 7 миль. Хоч поїздки туди були приємні та й потрібні, ми завжди полагоджували справи якнайскоріше, щоби спішити над озеро.

Не треба навіть згадувати, що тиждень пройшов, як батогом тріснув, і ми вже пакувалися в дорогу додому. Їхали ми щораз далі і далі; вологість знов огорнула нас своїми клейкими обіймами, і лиш одне потішало нас: думка, що ми знову поїдемо до Канади у вересні. Нам казали, що саме тоді дозрівають ожини, а кольори осіннього листя надають „Новій Дорі" ще більше краси.

Анна Дворянин

Концерт хору „Прометей" з Філядельфії в Ню Гейвені і Гартфорді

Широко відомий муж. Хор „Прометей" з Філядельфії під дир. Івана Задорожногота при співучасті популярного гумориста і письменника Миколи Понеділка виступлять в суботу 17-го вересня в Ню Гейвені і в неділю 18 вересня у у Гартфорді, з найновішою програмою. У програмі хору твори Лисенка, Леонтовича, Ревуцького, Стеценка, Гнатишина, Китастого й інших, деякі з них вперше виконувані в Америці. Добре вишколений двацятьчотиричленний муж. хор „Прометей", який розпоряджає знаменитим голосовим матеріялом і технікою та здобув собі вже славу й признання серед широких кругів громадянства, буде напевно великою атракцією. До цього ж, популярний гуморист і письменник Микола Понеділок, добре відомий українській спільноті буде знаменитим доповненням імпрези, яка в Ню Гейвені і Гартфорді та околиці викликала велике заінтересовання.

Муж. Хор „Прометей" з Філядельфії під дир. Івана Задорожного виступить у суботу 17 вересня ц. р. о годині 8:30 вечора в авдиторії Української Гр. Кат. Школи св. Михаїла, 569 Джордж вулиця у Ню Гейвен, а в неділю 18 вересня о год. 7-ій вечора в залі Українського Народного Дому, 961 Ветерсфільд Евню у Гартфорді.

Р. М-вич.

Філядельфія, Па.

ПРАЦЯ ЖІНОЧОЇ СЕКЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО РЕСПУБЛІКАНСЬКОГО КЛЮБУ

„В Америці є чотири мільйони більше жінок, управнених до голосування, ніж чоловіків", — заявила Катерина Мей, членка Американського Конгресу, під час 14-ої річної конференції Республіканських Жінок у Вашингтоні. На жаль, казала вона, жінки менше використовують своє право голосувати, як чоловіки.

Нема причини сумніватися, що подібний „балянс сил" є, мабуть, і серед українського населення Америки. Здається, що відсоток жінок, які мають право голосувати, є більший між українською групою, — ніж чоловіків. На жаль, все таки не всі українські жінки зі свого права користають, залишаючи, по традиції, „політику" — чоловікам.

Похвальним виїмком від цієї „неполітичної" традиції є Жіноча Секція Українського Республіканського Клюбу у Філядельфії, яка, хоч заснована щойно 29 березня 1966, уже може почванитися поважнішими організаційними та престижевими успіхами.

Склад управи цієї Секції, що начисляє кілька десяток членок, такий: головою, є тут народжена п. Катерина Галамар, а її заступницями є новоприбулі, пані Лідія Дяченко і Вероніка Цегельська, і тут народжені — пані Стефанія Вовчок, Доріс Дармопрай та Іванна Карбівник. Рекордовою секретаркою є п. Марія Максимюк, кореспонденційною секретаркою п. Ольга Скафіді, а скарбничкою п. Марія Мазур, Рада Директорок складається з пань: Олени Лотоцької, (доголітньої голови Союзу Українок Америки), Дарії Завадович, Ірини Ільницької, Лідії Одежинської та Катерини Зінь. Все це імена відомі з нашого професійного, організаційного, мистецького, спортового і інших ділянок життя, все це визначні громадянки. Управа цієї Секції відбуває регулярно щомісячні засідання у приміщенні Союзу Українок.

На згаданій 14-ій Конференції Республіканських Жінок у Вашингтоні, голова Секції, п. Катерина Галамар брала участь в нарадах цієї Організації, на якій виступали такі визначні політичні постаті ЗДА, як Беррі Голдвотер, конґресмен Форд, сенаторка Чейс Смит, та багато інших.

В травні Управа Жіночої Секції брала участь у зустрічі з кандидатами Республіканської Партії в цьогорічних виборах, в готелі „Ворвік" у Філядельфії. У цій зустрічі брав теж участь губернатор Вілліям Скрентон. Представлено присутніх членок управи нашої Секції всім присутнім і вони зібрали справді великий аплявз, і кандидат на губернатора Пенсилвенії Р. Шейфер. і інші достойники вирізнили наших пань тим, що підійшли до їх стола і привіталися з ними, як з першою українською жіночою репрезентацією цього рода. Присутні тоді були такі членки Управи: , сеньйорка нашого жіночого руху в Америці, віце-голова УККА, п. Олена Лотоцька; голова Секції, п. Катерина Галамар; відома членка Головного Уряду СУК „Провидіння", п. Стефанія Вовчок; відома співачка і суспільна діячка, п. Вероніка Цегельська; відома співачка й педагог, п. І. Черкяхівська; дружини наших кандидатів, пані Доріс Дармопрай і Лідія Одежинська; пані Ірина Ільницька, Марія Максимюк, Дарія Завадович і Катерина Зінь.

Жіноча Секція Українського Республікан. Клюбу готується вже до активної участи у недалеких виборах, щоб допомогти нашим кандидатам Іванові Одежинському і Володимирові Дармопраєві перемогти й доказати, що може те, що занедбали зробити впродовж стількох років українські чоловіки, зможуть зробити українські жінки: увести наших людей до Конґресу ЗДА й до Парляменту Пенсилвенії.

В одній із передвиборчих зустрічей, що відбулася у п. Вірджінії Навер, голови Республіканських Жінок Пенсилвенії, на якій були присутні кандидати у цьогорічних виборах з теперішнім віце - губернатором Р. Шейфером, нашу жіночу Секцію репрезентувала п. Катерина Галамар.

Повернімся до слів членки Конґресу ЗДА Катерини Мей і спробуймо прмінити їх до наших обставин: відбуваються події, що безпосередньо дотичать усіх жінок ЗДА, і треба, щоб жінки мали на них вплив, і не залишали „політики" своїм чоловікам.

О. І.

ЗАКРИВАЮТЬСЯ ГАЗЕТИ І ЖУРНАЛИ

Пекін, 3. (ТАРС) — (Передруковуємо без коментарів за київською газетою „Молодь України" з 4-го вересня). З сьогоднішнього дня в Пекіні „тимчасово" закрито газету „Бейцзін жібао". Як говориться в опублікованому вчора повідомленні редакції газети, цього заходу вжито „з метою зосередження сил для остаточного завершення в редакції руху великої пролетарської культурної революції". За час „культурної революції" в Китаї перестали виходити багато періодичних видань. З 19 серпня передплатникам не надходить газета „Чжунго ціннянь бао" (орган ЦК Комуністичної спілки молоді Китаю), закрито газету „Бейцзін ваньбао" („Вечірній Пекін"), орган Кекінського міського журналу „Цяньсянь" („Фронт"), загальнополітичний журнал „Шіцзе чжіші", журнал „Гоцзі веньті яньцзю" („Вивчення міжнародних проблем"), „Сінь цзяньше" („Нове будівництво"), „Веньшічже" („Література, історія, філософія") та інші.

● Доньяа одного англіканського єпископа вийшла в Портсмуті, Британія, заміж за католика. Батько нареченої взяв участь в шлюбній церемонії у католицькій церкві, а після того відправив подібну Богослужбу в англіканській. Папа Павло VI дав дозвіл на таке подвійне вінчання.

● **КНИЖКИ**

Іван МАНИЛО

ДО ЧИТАЧА

Я пишу тобі з Атлантік Сіті.
Тут живу, немов вареник
в сиі.

Плаваю, стрибаю, сплю з три
тижні
Я безжурно. Хвилі дивовяжні

І мене гойдають, мов маля...
Не спішу, читаючи. Земля

Крутиться нехай собі
собі й летить.
Я ж ловлю палку
надхнення мить,

Щоб хоч слово рідне
на папері
Залишити. І відкрити двері

В храм безсмертя, слави
і краси...
Чую ж бо нащадків голоси...

Тож пишу, мій друже, —
не брешу, —
Я щодня по байці й по віршу!
1966.

МИ ЖИВЕМ...

Ми живем в світі пісні і слави,
Ми живем в сяйві зір-дідем...
В Світовій Незалежній
Державі
Ми в прийдешнє, мов лицарі,
йдем.

Хто там вис, сонливий,
на стронції,
Під подушку сховавши
обріз?..
Тільки Київ нам сяє,
мов сонце!
Україна — мета і девіз!
1966

ЛИСИЦЯ ТА ЇЖАК
(Байка)

Порвдила Лисиця Їжакові,
Щоб поголився він,
причепуривсь,
Щоб виглядав — як личить
козакові...
Їжак послухав ради,
поголивсь.

Та як з'явився він із голим
тілом, —
Лисиця хап його — і з'їла.

Їжаче, байки оцієї не забудь,
І завжди сам собою будь!
1966

ПОДЯКА

З Волі Всевишнього відійшла від нас дня 9-го червня 1966 р. у Вічність наша Найдорожча Мама, Теща, Бабця і Прабабця

сл. п. Антонія з Гошовських МИХАЛЮК

У нашому безмірному смутку, що його заподіяла нам ця невіджалувана втрата, ми зазнали безліч виявів глибокого і щирого співчуття від наших Рідних, Приятелів і Знайомих, а також від наших Сусідів-Американців. Усім їм складаємо оцим нашу найсердечнішу подяку.

Зокрема щиро дякуємо Веч. о. Ярославові Дибкові ЧНІ за відвідування Покійної впродовж останніх років її життя, як також за відправлення усіх похоронних обрядів та за глибоко зворушливе слово над її домовиною в церкві. Не менше щиру подяку висловлюємо Веч. о. Іванові Пайкушеві з Пассейку, Н. Дж. за відслуження Панахиди в похоронному заведенню. Дякуємо щиро п. проф. Михайлові Добошеві і членам Хору за гарний спів під час Панахиди.

Наше сердечне спасибі усім Рідним і Приятелям за пожертви на Служби Божі, як також за квіти і численну участь у Панахидах і похороні та всім тим, що передали нам вислови співчуття усно, телеграфічно, телефонічно або письмово.

Вкінці висловлюємо признання і подяку похоронному заведенню Литвин & Литвин в Ірвінґтоні, Н. Дж. за вміле і дбайливе переведення похорону.

Нехай Всевишній сторицею відплатить усім Вам Вашу доброзичливість і справжню любов ближнього.

КЛИМЕНТИНА і проф. МИХАЙЛО ЗАГАЙКЕВИЧІ — дочка і зять з дітьми і внуками

Ділюся сумною віsткою з усіми своїми Земляками та Знайомими, що в ночі на 31-го серпня 1966 року помер мій Рідний БРАТ

ІВАН АНТОНОВИЧ НАРІЖНИЙ

Покійний народився 1901 року в селі Ісківцях, Любенського р-ну, Полтавської області.

Покійний на Батьківщині оставив дружину Параскевію, сина, дочку та 107-літню матір Єфимію.

Тіло Покійного Івана поховано з усіми християнськими обрядами з церкви св. Трійці в Клівленді.

●

Цією дорогою складаю щиру подяку отцю С. Посаківському за всі відправи і прощальне слово та п. Якову Сідельникові за співи похорону, та всім хто брав участь у похороні.

Рідний брат —
ЯКІВ НАРІЖНИЙ
7007 Hague Ave., Cleveland 2, Ohio

ШПІОН

(Закінчення зі сто. 2-ої)

ні лікарі були дорогі". (Щодо суспільного забезпечення та каси хворих, то Лонсдел пробрехався, бо у Львові вже від 1920-их років було суспільне забезпечення з касою хворих. Коли ж Ґордонів вітчим був такий славний механік - спеціяліст, то рішуче всюди мав першенство).

У 1939 році, коли Лонсделові не було ще й одинадцяти років, мати сказала, що його науці прийшов амінь, і що він мусить помагати родині своїми заробітками, бо вітчимової плати невистачає.

„Прийшлося — пише Лонсдел, — покидати школу й шукати праці". У Польщі було тоді страшне безробіття, і Лонсдел утратив півроку, щоб знайти роботу „крамничного хлопця до посилок". (Можна сумніватися, що польським купцям були тоді в голові „крамничні хлопці до посилок", коли вже ось - ось треба було втікати до Румунії!). По кількох днях переконався Лонсдел, що недовго попасе на тій „посаді".

Наприкінці липня 1939 р., — пише він, — його мати дістала з Варшави листа від Ґуссва. У тому листі він обіцяв підшукати Лонсделові добру роботу. Ґуссв був уже „форманом" у варшавському залізничому депо.

В гарячий серпневий ранок виїхав Лонсдел зі Львова до Варшави. Мати, вітчим, сестра Ірма та два найкращі приятелі (може ті два приятелі — партизани, яких бачимо у книжці на фото; чомусь в обох них очі закриті чорною приліпкою) прощалися з Лонсделом на двірці.

„У вагоні 3-ої кляси я ввесь час думав про Ґуссвих, головно про їх дочку Віру, з якою зростав у Львові. У Варшаві замешкав я в двокімнатному помешканні Ґуссвих. Він сказав, що візьме мене на роботу до варстатів 1-го вересня".

Тим часом Гітлер готовився до нападу на Польщу. Польський уряд, недалекий від фашизму, не дуже то надіявся на Францію й Британію. Найкраще для прем'єр-міністра Бека та його однодумців було б, якби Гітлер заатакував СССР. Нема сумніву, що польський уряд згодився б перепустити через Польщу німецьку армію взаміну за злагіднення деяких домагань, які Берлін ставив Варшаві. Що такий плян Бека та його компанії у дальшому міг принести Польщі, мало журило аристократичних польських патріотів — вони думали лише про себе.

31-го серпня, пішовши спати у свою комірчину, Лонсдел не міг думати ні про що інше, як про нову роботу у залізничих варстатах. Раненько Віра збудила його, повідомивши, що почалася війна. „Тяжке горе впало на Польщу, — пише Лонсдел, — але польська армія і польський нарід боролися по-геройськи. Поляки визначаються донкіхотською відвагою, яка ніколи не виявляється так виразно, як тоді, коли вони в небезпеці".

„Дядя" Борис негайно вступив до „народової бриґади", яку створили профспілки, ліві соціялісти і комуністи. Під час бомбардування Варшави згинула Віра, і це ще більше скріпило авторову ненависть до німців. „Польща пропала, — пише він, — і моєю першою думкою після приходу німців було вертатися до Львова, але для цього була поважна перешкода", бо опинився він під совєтською окупацією. „Лист, висланий до моєї мами, завернули із допискою від наших сусідів. У цій дописці було сказано, що після короткої окупації Львова німцями (німці взагалі не входили тоді до Львова!) багато людей повтікало з міста або попросту десь пропали. Між цими останніми були й мої рідні. Я вже ніколи їх не побачив".

Ґуссви, які втратили дочку, умовили автора, щоб покинув думку вертатися до Львова і залишився з ними у Варшаві. У залізничих варстатах незабаром відновили працю, тож і автор почав працювати. Рівночасно Ґуссв і товариші вправляли його в шпіонському ремеслі. „Передусім мусиш вивчити німецьку мову", — говорив Ґуссв. Лонсделові вистаралися фольксдойчерські документи, і це помогло йому продістатися у німецьке середовище.

Ці документи, а саме метрику з німецьким прізвищем і посвідку із львівської школи з даними про його батьків - фольксдойчів приніс йому Збіґнєв Дорош. Він говорив із Лонсделом по - німецьки, потім перейшов на польську мову, яка виходила в нього дещо з українським акцентом. Завваживши це, Лонсдел став говорити з Дорошем по - українськи. Української мови, пише він, навчився у Львові, бо майже кожний львов'янин говорив цією мовою.

Тепер дістався автор до „Організації Тодта". За взірцеву роботу німці прийняли його до „Гітлерюґенду". З „Організації Тодта" доставляв Лонсдел комуністам зразки печаток, перепусток та інших документів. Коли авторові доручали передати якийсь лист до військових чинників або до Ґестапо, то по дорозі вступав він до кватири Дороша. Тут комуністичні експерти розпечатували лист, сфотографовували його і знов запечатували так по-мистецьки, що ніхто не міг би здогадатися, що коверта була розпечатана.

Пізніше Лонсдел заховав свої фольксдойчерські документи у таємному сховку дерев'яної валізки і став виступати як московський юнак, що шукає батьків. При такій „пошуканці" допомагав комуністам висаджувати мости, військові транспорти і т. д. Одного разу Лонсдел попався у німецькі руки і його передали до „Абверу". Тут німецький офіцер „Алек", завданням якого було рекрутувати аґентів з-поміж полонених червоноармійців та примусових робітників для підривної роботи в СССР, переслухав Лонсдела і випустив його на волю. „Алек", що знав про справжню ролю Лонсдела, насправді був москаль, поставлений комуністами в німецьку установу для роботи на користь СССР. Пізніше Лонсдел працював з „Алеком" у різних країнах.

Після війни призначили Лонсдела на працю в Берліні. Тут викривав німців, які працювали для американців, і вербував їх для роботи на користь СССР. З поміччю німців, які працювали на визначних посадах в американській адміністрації, здобув візу на виїзд до ЗДА. Помогла в цій справі і поважна сума долярів, яку дано американському службовцеві.

В Ню Йорку Лонсдел працював як аґент „Алека" до літа 1954 року, коли наказано йому переїхати до Британії. З тієї зміни Лонсдел був задоволений, бо вважав, що в Америці виконав досить роботи.

В березні 1955 року Лонсдел був уже в Лондоні. Тут у домі шпіонів „Кроґерів" (себто Когенів) уладив надавчу радіостацію і працював, викриваючи „аґресивні" пляни ЗДА і НАТО.

В 1961 році Лонсдела й „Кроґерів" арештували. Лонсдела засудили на 25 років тюрми, але 1965 р. виміняли його за британського бизнесмена Ґревілла Вайта, якого в СССР арештовано під закидом шпіонажу.

На думку політичних обсерваторів, правдоподібним наступником Мао Тсе-Тунґа (зліва) на пості провідника китайської компартії буде міністер оборони Лін Піяо (з правого боку), який востаннє зайняв два керівні становища в проводі комуністичної партії Китаю.

Збори Відділів УНС
СЕРЕДА, 14-го ВЕРЕСНЯ 1966 р.
ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. Дж. Місячні збори Т-ва Клюб Поступовий — 70 Відд. о год. 7-ій веч. в УНДомі при 96 Fleet St. — П. Костик, секр.

ТАРЗАН, ч. 5683. Змо ва проти Тарзана ...

Ханові очі хитро спалахнули. Я приймаю цей визов вискочня, але аж тоді, коли він перебуде деякі кваліфікаційні змагання ...

— Він мусить довести, що вартий того, щоб згинути від мого меча!

— Саме так, пане, — сказав по-тихо Сорро. — Найперше, він повинен перемогти вбивника!